Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

14. marts 2024*

»Traktatbrud – proceduren for afsigelse af udeblivelsesdom – aftalen om Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab – artikel 127, stk. 1 – overgangsperiode – Domstolens kompetence – dom afsagt af Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) – fuldbyrdelse af en voldgiftskendelse om tilkendelse af erstatning – Europa-Kommissionens afgørelse, hvori det fastslås, at denne udbetaling udgør statsstøtte, der er uforenelig med det indre marked – artikel 4, stk. 3, TEU – loyalt samarbejde – pligt til udsættelse – artikel 351, stk. 1, TEUF – international konvention indgået mellem medlemsstater og tredjelande inden datoen for deres tiltrædelse af Unionen – konventionen om bilæggelse af investeringstvister mellem stater og andre landes statsborgere (ICSID) – anvendelse af EU-retten – artikel 267 TEUF – national ret, der træffer afgørelse i sidste instans – pligt til at indbringe en præjudiciel forelæggelse for Domstolen – artikel 108, stk. 3, TEUF – udsættelse af gennemførelsen af støtten«

I sag C-516/22,

angående et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 258 TEUF, anlagt den 29. juli 2022,

Europa-Kommissionen ved L. Armati, P.-J. Loewenthal og T. Maxian Rusche, som befuldmægtigede,

sagsøger,

mod

Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland ved S. Fuller, som befuldmægtiget,

sagsøgt,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, E. Regan (refererende dommer), og dommerne Z. Csehi, M. Ilešič, I. Jarukaitis og D. Gratsias,

generaladvokat: N. Emiliou

* Processprog: engelsk.

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 9. november 2023,

afsagt følgende

Dom

1 Europa-Kommissionen har i stævningen nedlagt påstand om, at Domstolen fastslår, at Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland ved dom afsagt af Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) den 19. februar 2020 i sagen Micula mod Rumænien (herefter »den omhandlede dom«) har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 4, stk. 3, TEU og artikel 108, stk. 3, TEUF, artikel 267, stk. 1 og 3, TEUF og artikel 351, stk. 1, TEUF, sammenholdt med artikel 127, stk. 1, i aftalen om Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab (herefter »udtrædelsesaftalen«), der blev vedtaget den 17. oktober 2019.

Retsforskrifter

EU-retten

2 Udtrædelsesaftalen, der blev godkendt på vegne af Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab (Euratom) ved Rådets afgørelse (EU) 2020/135 af 30. januar 2020 (EUT 2020, L 29, s. 1), trådte i henhold til dens artikel 185 i kraft den 1. februar 2020.

3 Udtrædelsesaftalens artikel 2, litra e), har følgende ordlyd:

»I denne aftale forstås ved:

[...]

»overgangsperiode«: den i artikel 126 omhandlede periode.«

4 Aftalens artikel 86, der har overskriften »Sager, der er indbragt for Den Europæiske Unions Domstol«, fastsætter følgende i stk. 2:

»Den Europæiske Unions Domstol har fortsat kompetence til at afgøre præjudicielle spørgsmål vedrørende anmodninger fra domstole i Det Forenede Kongerige indgivet inden overgangsperiodens udløb.«

5 Aftalens artikel 87 med overskriften »Nye sager for Domstolen« bestemmer i stk. 1:

»Hvis Europa-Kommissionen finder, at Det Forenede Kongerige inden overgangsperiodens udløb ikke har overholdt en forpligtelse, der påhviler det i henhold til traktaterne eller i henhold til denne aftales fjerde del, kan [den] inden for fire år efter overgangsperiodens udløb indbringe sagen for Den Europæiske Unions Domstol i overensstemmelse med kravene i artikel 258 […] TEUF eller

artikel 108, stk. 2, andet afsnit, […] TEUF, alt efter omstændighederne. Den Europæiske Unions Domstol har kompetence i sådanne sager.«

6 Aftalens artikel 126 med overskriften »Overgangsperiode« fastsætter:

»Der er en overgangs- eller gennemførelsesperiode, som starter på dagen for denne aftales ikrafttræden og slutter den 31. december 2020.«

7 Udtrædelsesaftalens artikel 127 med overskriften »Oversættelsens anvendelsesområde« har følgende ordlyd:

»1. Medmindre andet er fastsat i denne aftale, finder EU-retten anvendelse på og i Det Forenede Kongerige i overgangsperioden.

[…]

3. I overgangsperioden har den EU-ret, som finder anvendelse i henhold til stk. 1, samme retsvirkninger over for og i Det Forenede Kongerige som i Unionen og dens medlemsstater, og den fortolkes og anvendes i overensstemmelse med de samme metoder og generelle principper, som finder anvendelse i Unionen.

[…]

6. Medmindre andet er fastsat i denne aftale, forstås enhver henvisning til medlemsstaterne i den EU-ret, som finder anvendelse i henhold til stk. 1, herunder som gennemført og anvendt af medlemsstaterne, i overgangsperioden således, at den omfatter Det Forenede Kongerige.«

Folkeretten

ICSID-konventionen

8 Konventionen om bilæggelse af investeringstvister mellem stater og andre landes statsborgere, indgået i Washington den 18. marts 1965 (herefter »ICSID-konventionen«), der trådte i kraft for Det Forenede Kongeriges vedkommende den 12. oktober 1975, bestemmer i artikel 53, stk. 1:

»Kendelsen er bindende for parterne og kan ikke underkastes appel eller anden fornyet prøvelse bortset fra de i denne konvention angivne prøvelsesmuligheder. Enhver part skal rette sig efter og efterkomme kendelsens bestemmelser […]«

9 Konventionens artikel 54, stk. 1, bestemmer:

»Enhver kontraherende stat skal anerkende en kendelse afsagt i henhold til denne konvention som bindende og inden for sit territorium fuldbyrde de pengeforpligtelser pålagt ved denne kendelse, som var den en endelig retsafgørelse truffet af en domstol i denne stat […]«

10 Nævnte konventions artikel 64 fastsætter:

»Enhver tvist opstået mellem kontraherende stater vedrørende denne konventions fortolkning eller anvendelse, som ikke bilægges ved forhandling, skal henvises til Den mellemfolkelige Domstol på enhver parts anmodning, medmindre de berørte stater enes om en anden form for bilæggelse.«

11 Samme konventions artikel 69 har følgende ordlyd:

»Enhver kontraherende stat skal træffe sådanne lovgivningsmæssige og andre foranstaltninger, som måtte være nødvendige for at gennemføre konventionens bestemmelser på dens territorium.«

Investeringsaftalen

12 Den bilaterale investeringsaftale, der den 29. maj 2002 blev indgået mellem Kongeriget Sveriges regering og den rumænske regering om gensidig fremme og beskyttelse af investeringer (herefter »investeringsaftalen«), trådte i kraft den 1. april 2003 og bestemmer følgende i artikel 2, stk. 3:

»Hver af de kontraherende parter skal til enhver tid sikre en rimelig og retfærdig behandling af investeringer, der foretages af den anden kontraherende parts investorer, og må ikke gennem vilkårlige eller diskriminerende foranstaltninger hindre de nævnte investorers administration, forvaltning, opretholdelse, anvendelse, nydelse eller overdragelse af de pågældende investeringer[…].«

13 Investeringsaftalens artikel 7 fastsætter, at tvister mellem investorer og lande, der har undertegnet aftalen, navnlig skal afgøres af en voldgiftsret, som anvender ICSID-konventionen.

De faktiske omstændigheder, der ligger til grund for tvisten

Voldgiftssagen

14 Den 22. februar 2005 ophævede Rumænien med henblik på tiltrædelsen af Den Europæiske Union en regional investeringsstøtteordning i form af skattemæssige fordele (herefter »den omhandlede støtteordning«).

15 Den 28. juli 2005 anmodede Ioan og Viorel Micula, der er svenske statsborgere, og European Food SA, Starmill SRL og Multipack SRL (herefter »investorerne«), der er selskaber, som disse førstnævnte kontrollerer, i overensstemmelse med investeringsaftalens artikel 7 om, at der blev oprettet en voldgiftsret i henhold til ICSID-konventionen med henblik på at opnå erstatning for det tab, de havde lidt som følge af ophævelsen af den omhandlede støtteordning, som de havde nydt godt af før denne ophævelse.

16 Ved voldgiftskendelse af 11. december 2013 (herefter »voldgiftskendelsen«), der blev afsagt efter Rumæniens tiltrædelse af Unionen den 1. januar 2007, fastslog voldgiftsretten, at Rumænien ved at ophæve den omhandlede støtteordning havde tilsidesat den berettigede forventning hos investorerne, som var af den opfattelse, at de omhandlede skattefordele ville bestå indtil den 31. marts 2009, ikke havde handlet gennemsigtigt ved ikke at underrette investorerne rettidigt og ikke havde sikret en rimelig og retfærdig behandling af de investeringer, som investorerne havde foretaget, som omhandlet i investeringsaftalens artikel 2, stk. 3. Voldgiftsretten pålagde derfor Rumænien at betale et beløb på 791 882 452 rumænske lei (RON) (ca. 178 mio. EUR) i skadeserstatning til investorerne, idet dette beløb blev fastsat under hovedsageligt hensyntagen til det af investorerne angiveligt lidte tab i perioden mellem den 22. februar 2005 og den 31. marts 2009.

17 Siden 2014 har investorerne søgt at opnå anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftskendelsen i Belgien, Frankrig, Luxembourg, Sverige, Det Forenede Kongerige og Amerikas Forenede Stater. Kommissionen intervenerede i alle disse procedurer med henblik på at rejse indsigelse herimod.

Proceduren for Kommissionen

18 Den 26. maj 2014 vedtog Kommissionen afgørelse C(2014) 3192 final (Statsstøtte SA.38-517 (2014/NN) – Rumænien – Voldgiftskendelse Micula mod Rumænien af 11. december 2013 – Påbud om indstilling af støtte) (herefter »indstillingspåbuddet«), hvorved Rumænien blev pålagt straks at indstille enhver handling, der kunne føre til gennemførelse eller fuldbyrdelse af voldgiftskendelsen, med den begrundelse, at en sådan handling fremstod som ulovlig statsstøtte, der ville blive tildelt i strid med artikel 108, stk. 3, TEUF, indtil Kommissionen havde vedtaget en endelig afgørelse om denne foranstaltnings forenelighed med det indre marked.

19 Den 1. oktober 2014 vedtog Kommissionen afgørelse 2014/C 393/03 (Statsstøtte – Rumænien – Statsstøtte 38517 (2014/C) (ex 2014/NN) – Gennemførelse af voldgiftskendelse i Micula mod Rumænien af 11. december 2013 – Opfordring til at fremsætte bemærkninger efter artikel 108, stk. 2, TEUF) (EUT 2014, C 393, s. 27) (herefter »indledningsafgørelsen«), hvorved den underrettede Rumænien om indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 108, stk. 2, TEUF vedrørende Rumæniens delvise fuldbyrdelse af voldgiftskendelsen i begyndelsen af 2014 og om enhver efterfølgende gennemførelse eller fuldbyrdelse af denne kendelse.

20 Den 30. marts 2015 vedtog Kommissionen Kommissionens afgørelse (EU) 2015/1470 af 30. marts 2015 om statsstøtte SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN) gennemført af Rumænien – Voldgiftskendelse i Micula mod Rumænien af 11. december 2013 (EUT 2015, L 232, s. 43) (herefter »den endelige afgørelse«).

21 Under overskriften »Anvendelsen af statsstøttereglerne påvirker ikke rettigheder og forpligtelser, som er beskyttet af traktatens artikel 351« har 126.-129. betragtning til denne afgørelse, som i det væsentlige svarer til 51.-54. betragtning til indledningsafgørelsen, følgende ordlyd:

> »(126) I […] artikel 351 [TEUF] hedder det, at »[d]e rettigheder og forpligtelser, der følger af konventioner, som […] for tiltrædende medlemsstaters vedkommende er indgået mellem på den ene side en eller flere medlemsstater og på den anden side et eller flere tredjelande, berøres ikke af bestemmelserne i traktaterne«. I den foreliggende sag støtter sagsøgerne ret på de rettigheder og forpligtelser, der er fastlagt i investeringsaftalen.
>
> (127) Det fremgår klart af ordlyden af […] artikel 351 [TEUF], at den ikke finder anvendelse i denne sag, eftersom investeringsaftalen er en aftale mellem to EU-medlemsstater, Sverige og Rumænien, og ikke en aftale »mellem på den ene side en eller flere medlemsstater og på den anden side et eller flere tredjelande«. Derfor påvirker anvendelsen af statsstøttereglerne i denne sag ikke rettigheder og forpligtelser, som er beskyttet af […] artikel 351 [TEUF].
>
> (128) I denne forbindelse minder Kommissionen om, at der er forskellige EU-regler, der gælder for bilaterale investeringsaftaler mellem EU-medlemsstater på den ene side og bilaterale investeringsaftaler mellem en EU-medlemsstat og et tredjeland på den anden side. Med hensyn til bilaterale investeringsaftaler mellem EU-medlemsstater mener Kommissionen, at disse aftaler er i strid med EU-retten, uforenelige med bestemmelserne i traktaterne og derfor bør betragtes som ugyldige. [...]

(129) Rumænien er også part i […] ICSID-konvention[en], som den tiltrådte før tiltrædelsen til Unionen. Eftersom ingen tredjelande, der er part i ICSID-konventionen, er part i den bilaterale investeringsaftale, der er omhandlet i denne sag, er artikel 351 [TEUF] ikke relevant for sagen.«

22 I den dispositive del fastsætter den endelige afgørelses artikel 1, at betaling af den erstatning, der ved voldgiftskendelsen blev tilkendt den økonomiske enhed bestående af investorerne, European Drinks, Rieni Drinks, Scandic Distilleries, Transilvania General Import-Export og West Leasing, udgør »statsstøtte« i henhold til artikel 107, stk. 1, TEUF, som er uforenelig med det indre marked.

23 I henhold til denne afgørelses artikel 2 er Rumænien forpligtet til ikke at udbetale den i den nævnte afgørelses artikel 1 omhandlede uforenelige støtte og til at tilbagesøge støtte, som allerede er blevet udbetalt til en af enhederne i denne økonomiske enhed, samt støtte udbetalt til disse enheder, som Kommissionen ikke er bekendt med i henhold til artikel 108, stk. 3, TEUF, eller som er udbetalt efter datoen for denne afgørelse.

Retsforhandlingerne for Unionens retsinstanser

24 Ved dom af 18. juni 2019, European Food m.fl. mod Kommissionen (T-624/15, T-694/15 og T-704/15, EU:T:2019:423), annullerede Retten den endelige afgørelse i sin helhed, i det væsentlige med den begrundelse, at Kommissionen ikke havde kompetence ratione temporis til at vedtage denne i henhold til artikel 108 TEUF (herefter »Rettens dom«).

25 Retten fastslog navnlig i denne doms præmis 91 og 92, at Kommissionen, idet den for så vidt angår de beløb, der skulle tilbagesøges, ikke havde skelnet mellem de beløb, der henhørte under perioden før Rumæniens tiltrædelse af Unionen, og dem, der henhørte under perioden efter denne tiltrædelse, havde overskredet sine kompetencer på området for statsstøttekontrol ved med tilbagevirkende kraft at anvende de kompetencer, som den er tillagt i henhold til artikel 108 TEUF, på omstændigheder, der lå forud for den nævnte tiltrædelse, og at Kommissionen derfor ikke kunne kvalificere udbetalingen af den erstatning, der blev tilkendt ved voldgiftskendelsen, som »statsstøtte« som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF.

26 Retten fastslog endvidere i den nævnte doms præmis 98-111, at eftersom EU-retten ikke fandt anvendelse ratione temporis, og da Kommissionen ikke havde kompetence i henhold til artikel 108 TEUF, var den endelige afgørelse, idet der ikke blev skelnet mellem de beløb, der skal tilbagesøges, alt efter om de henhører under perioden før eller efter den pågældende tiltrædelse, behæftet med en ulovlighed, for så vidt som den kvalificerer tildelingen af den nævnte erstatning som »fordel« og »statsstøtte« som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, i det mindste for perioden forud for datoen for EU-rettens ikrafttræden i Rumænien.

27 Den 27. august 2019 iværksatte Kommissionen appel ved Domstolen med påstand om ophævelse af Rettens dom.

Sagen for domstolene i Det Forenede Kongerige

28 Den 17. oktober 2014 blev voldgiftskendelsen registreret ved High Court of England and Wales (ret i første instans i England og Wales, Det Forenede Kongerige) i henhold til bestemmelserne i Arbitration (International Investment Disputes) Act 1966 (lov af 1966 om voldgift vedrørende internationale investeringstvister), som gennemfører ICSID-konventionen i Det Forenede Kongerige.

29 Den 20. januar 2017 forkastede denne ret Rumæniens påstand om annullation af denne registrering. Den udsatte derimod fuldbyrdelsen af voldgiftskendelsen, indtil sagen for Unionens retsinstanser var afsluttet.

30 Den 27. juli 2018 fastslog Court of Appeal (appeldomstol, Det Forenede Kongerige), at retterne i Det Forenede Kongerige i henhold til princippet om loyalt samarbejde i artikel 4, stk. 3, TEU ikke kunne anordne umiddelbar fuldbyrdelse af voldgiftskendelsen, så længe en afgørelse fra Kommissionen forbød Rumænien at betale den erstatning, der var tilkendt ved denne kendelse. På dette grundlag forkastede denne ret den appel, som investorerne havde iværksat til prøvelse af udsættelsen af fuldbyrdelsen af den nævnte kendelse, som førsteinstansen havde anordnet.

31 Den 19. februar 2020 traf Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) afgørelse om fuldbyrdelse af voldgiftskendelsen ved den omhandlede dom. Kommissionen deltog som intervenient i sagen.

Den omhandlede dom

32 Ved den omhandlede dom forkastede Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) i dommens præmis 41-57 først det anbringende, hvormed investorerne gjorde gældende, at Rettens dom havde til følge, at domstolene i Det Forenede Kongerige i medfør af pligten til loyalt samarbejde ikke længere var forpligtet til at udsætte fuldbyrdelsen af voldgiftskendelsen. I denne henseende fastslog denne ret i den nævnte doms præmis 56, at den var bekymret over risikoen for indbyrdes modstridende afgørelser, der havde samme genstand mellem de samme parter, at det var umuligt for den at konkludere, at der næppe var risiko for konflikt mellem disse afgørelser, at hvis konflikten mellem de forskellige afgørelser opstod, ville dette i væsentlig grad hindre anvendelsen af EU-retten, og at den omstændighed, at der verserede en appel for Domstolen, principielt var tilstrækkelig til at udløse forpligtelsen til loyalt samarbejde.

33 I den omhandlede doms præmis 58-118 tiltrådte Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) derimod det anbringende, hvormed investorerne gjorde gældende, at artikel 351, stk. 1, TEUF fandt anvendelse på Det Forenede Kongeriges forpligtelser i henhold til ICSID-konventionen, således at de ikke var underlagt EU-rettens ufravigelige virkninger. Ifølge denne ret er det med henblik på at afgøre, om denne bestemmelse finder anvendelse i et konkret tilfælde, nødvendigt at fortolke den pågældende tidligere internationale konvention med henblik på at undersøge, om denne pålægger den pågældende medlemsstat forpligtelser, som de tredjelande, der er parter i konventionen, kan kræve opfyldt.

34 I det foreliggende tilfælde er det imidlertid klart, at Det Forenede Kongeriges forpligtelse til at fuldbyrde voldgiftskendelsen i henhold til ICSID-konventionens artikel 54 og 69 påhviler det ikke blot i forhold til Kongeriget Sverige, men også i forhold til alle de andre stater, der er kontraherende parter i denne konvention, og dette af følgende grunde, der er anført i den pågældende doms præmis 104-107:

– For det første er ICSID-konventionens ordning baseret på gensidig tillid og afhænger af alle de kontraherende staters deltagelse og af disses overholdelse af de regler, der er fastsat i denne konvention.

– For det andet fremgår det af ICSID-konventionens artikel 53, 54 og 69, at de deri fastsatte forpligtelser ikke indeholder noget forbehold, og at de i konventionens artikel 64 omhandlede retsmidler kan anvendes af hver enkelt kontraherende stat.

– For det tredje fremgår det af ICSID-konventionens formål, at der findes et netværk af forpligtelser til gensidig fuldbyrdelse, som en kontraherende stat ikke udtrykkeligt kan fravige, og som, hvis den giver afkald herpå, overfører byrden ved fuldbyrdelsen til en anden kontraherende stat.

– For det fjerde fremgår det af forarbejderne, at hvis en kontraherende stat skulle tilsidesætte sine forpligtelser i henhold til ICSID-konventionen, ville de øvrige kontraherende stater kunne træffe passende foranstaltninger.

35 Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) er af den opfattelse, at eftersom forpligtelsen til loyalt samarbejde ikke finder anvendelse i den foreliggende sag, er retterne i Det Forenede Kongerige ikke forpligtet til at afstå fra at udtale sig om ICSID-konventionens virkninger ved at udsætte den nationale sag, indtil der er truffet afgørelse i den sag, der verserer for Unionens retsinstanser, eller ved at forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål af følgende grunde, der er anført i den pågældende doms præmis 112-114:

– For det første følger det af EU-retten, at spørgsmål om forekomsten og rækkevidden af de forpligtelser, der følger af tidligere aftaler i henhold til artikel 351, stk. 1, TEUF, ikke er forbeholdt Unionens retsinstanser. Disse spørgsmål er ikke reguleret af EU-retten, og Domstolen er ikke bedre egnet til at besvare dem end en national ret.

– For det andet er det spørgsmål, som investorerne havde rejst i henhold til artikel 351 TEUF, ikke helt det samme som det, der var rejst ved Unionens retsinstanser. Investorerne gjorde for disse sidstnævnte bl.a. gældende, at artikel 351 TEUF indebærer, at Rumæniens tidligere internationale forpligtelser i henhold til den omhandlede investeringsaftale og til ICSID-konventionens artikel 53 skal gives forrang. I sagen, der blev rejst i Det Forenede Kongerige, var det relevante retlige spørgsmål derimod Det Forenede Kongeriges forpligtelse til at gennemføre ICSID-konventionen og anerkende og fuldbyrde voldgiftskendelsen i henhold til ICSID-konventionens artikel 54 og 69. Da dette spørgsmål er specifikt for tvisten i Det Forenede Kongerige, var det ikke blevet rejst for Unionens retsinstanser.

– For det tredje var sandsynligheden for, at en af Unionens retsinstanser ville tage stilling til anvendeligheden af artikel 351, TEUF på forpligtelser i henhold til ICSID-konventionen, som er opstået før Rumæniens tiltrædelse af Unionen for så vidt angår voldgiftskendelsen, meget lille. Retten traf ikke afgørelse om anbringendet om en tilsidesættelse af artikel 351, stk. 1, TEUF, og den appel, der verserer for Domstolen, er derfor begrænset til en vurdering af andre

spørgsmål. Hvis appellen forkastes, vil spørgsmålet om anvendelsen af artikel 351, stk. 1, TEUF derfor ikke blive undersøgt af Unionens retsinstanser. Hvis appellen derimod tages til følge, hjemvises sagen til Retten, således at dette spørgsmål for så vidt angår Rumæniens forpligtelser kan prøves af Unionens retsinstanser.

Den administrative procedure

36 Den 3. december 2020 fremsendte Kommissionen en åbningsskrivelse til Det Forenede Kongerige vedrørende den omhandlede dom, hvorved den foreholdt denne medlemsstat en overtrædelse af henholdsvis artikel 4, stk. 3, TEU, artikel 108, stk. 3, TEUF, artikel 267, stk. 1 og 3, TEUF og af artikel 351, stk. 1, TEUF, sammenholdt med udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 1.

37 Ved skrivelse af 1. april 2021 besvarede Det Forenede Kongerige denne åbningsskrivelse, idet det bestred samtlige de overtrædelser, som Kommissionen havde gjort gældende.

38 Da Kommissionen fandt, at argumenterne i dette svar ikke var tilstrækkelige til at ændre dens vurdering, fremsendte institutionen den 15. juli 2021 sin begrundede udtalelse til Det Forenede Kongerige, hvori den konkluderede, at Det Forenede Kongerige som følge af den pågældende dom havde overtrådt de bestemmelser, der var nævnt i åbningsskrivelsen.

39 Ved skrivelse af 23. august 2021 anmodede Det Forenede Kongerige Kommissionen om en forlængelse af fristen for at besvare den begrundede udtalelse, hvilket blev imødekommet. Det Forenede Kongerige besvarede imidlertid i sidste ende ikke den begrundede udtalelse.

Udviklingen efter den begrundede udtalelse

40 Ved dom af 25. januar 2022, Kommissionen mod European Food m.fl. (C-638/19 P, EU:C:2022:50), ophævede Domstolen Rettens dom med den begrundelse, som det fremgår af denne doms præmis 115-136, at Retten begik en retlig fejl, da den fastslog, at Kommissionen ikke havde kompetence ratione temporis til at vedtage den endelige afgørelse i henhold til artikel 108 TEUF, idet retten til den i denne afgørelse omhandlede statsstøtte var blevet tildelt ved voldgiftskendelsen efter Rumæniens tiltrædelse af Unionen. Domstolen tilføjede i samme doms præmis 137-145, at Retten i øvrigt ligeledes begik en retlig fejl, da den fastslog, at dom af 6. marts 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), ikke var relevant i den foreliggende sag, idet den ordning med adgang til domstolsprøvelse, der er fastsat i EU-traktaten og EUF-traktaten, trådte i stedet for den omhandlede voldgiftsprocedure efter denne tiltrædelse. Domstolen hjemviste sagen til Retten, der skulle træffe afgørelse vedrørende de anbringender og argumenter, der var blevet blev fremført for den, og som Domstolen ikke havde taget stilling til. Denne sag, der er registreret under numrene T-624/15 RENV, T-694/15 RENV og T-704/15 RENV, verserer for Retten.

41 Ved kendelse af 21. september 2022, Romatsa m.fl. (C-333/19, EU:C:2022:749), fastslog Domstolen i denne doms præmis 42 og 43, at det fulgte af dom af 6. marts 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), og af 25. januar 2022, Kommissionen mod European Food m.fl. (C-638/19 P, EU:C:2022:50), at voldgiftskendelsen var uforenelig med artikel 267 TEUF og 344 TEUF, således at den ikke kunne have nogen virkning. Domstolen fastslog følgelig i kendelsens præmis 44, at en ret i en medlemsstat, der skal træffe afgørelse om tvangsfuldbyrdelsen af denne

voldgiftskendelse, er forpligtet til at se bort fra denne og derfor under ingen omstændigheder kan fuldbyrde denne med henblik på at gøre det muligt for modtagerne at opnå betaling af den erstatning, som den tilkender dem.

42 Ved kendelse af 24. november 2022, European Food m.fl. (C-333/19 REC, EU:C:2022:936), afviste Domstolen desuden anmodningen om ophævelse eller berigtigelse af kendelsen i denne sag og om sletning af sag C-333/19.

Retsforhandlingerne for Domstolen

43 Kommissionen har anlagt nærværende sag den 29. juli 2022.

44 Da den stævning, som Kommissionen har indgivet i denne forbindelse, er blevet forskriftsmæssigt forkyndt for Det Forenede Kongerige, men da Det Forenede Kongerige ikke har indgivet svarskrift som omhandlet i artikel 124, stk. 1, i Domstolens procesreglement ved udløbet af den svarfrist, der er fastsat til den 14. oktober 2022, og idet det uformelt over for Justitskontoret har bekræftet, at det ikke havde til hensigt at deltage i sagen på dette tidspunkt, har Kommissionen i overensstemmelse med artikel 152, stk. 1, i Domstolens procesreglement fremsat begæring om, at Domstolen afsiger dom efter Kommissionens påstande.

45 Den 14. februar 2023 spurgte Domstolen Kommissionen, om den, henset til den særlige sammenhæng i den foreliggende sag, var villig til at acceptere, at der blev fastsat en ny frist for Det Forenede Kongerige til indgivelse af svarskrift, idet Domstolen præciserede, at den kun ville anvende procesreglementets artikel 152, såfremt Det Forenede Kongerige ikke havde reageret efter udløbet af denne nye frist.

46 Ved skrivelse af 3. marts 2023 meddelte Kommissionen Domstolen, at den i betragtning af sagens særlige omstændigheder ikke modsatte sig, at Det Forenede Kongerige fik en ny frist til at indgive svarskrift, og tilføjede, at denne stillingtagen under ingen omstændigheder måtte danne præcedens for andre sager.

47 Ved skrivelse af 8. marts 2023 meddelte Domstolen derfor Det Forenede Kongerige, at hvis dette sidstnævnte ønskede at påberåbe sig den mulighed efter aftale herom med Kommissionen at indgive et svarskrift, selv om der ikke var indgivet et sådant inden for den oprindelige frist, ville denne institution ikke anmode Domstolen om at træffe afgørelse i den foreliggende sag ved udeblivelsesdom i henhold til procesreglementets artikel 152. Som følge heraf meddelte Domstolen Det Forenede Kongerige, at det kunne indgive et svarskrift inden for en frist på to måneder fra forkyndelsen af denne skrivelse forlænget med den afstandsfrist på ti dage, der er fastsat i dette procesreglements artikel 51, samtidig med, at Det Forenede Kongerige, såfremt det besluttede ikke at gøre brug af denne mulighed, blev anmodet om hurtigst muligt at underrette Domstolen herom, i hvilket tilfælde den skriftlige forhandling på ny ville blive afsluttet, og udeblivelsessagen ville blive fulgt normalt.

48 Ved skrivelse af 20. april 2023 meddelte Det Forenede Kongerige Domstolen, at det bekræftede, at det ikke havde til hensigt at indgive svarskrift i den foreliggende sag uanset den nye frist, som det var blevet indrømmet.

49 Det påhviler derfor Domstolen at afsige udeblivelsesdom i henhold til artikel 41 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol og procesreglementets artikel 152. Da der ikke er tvivl om, at sagen kan antages til realitetsbehandling, tilkommer det således Domstolen i henhold til artikel 152, stk. 3, at efterprøve, om Kommissionens påstande forekommer begrundede.

Domstolens kompetence

50 Indledningsvis bemærkes, at Domstolen i henhold til udtrædelsesaftalens artikel 87, stk. 1, har kompetence til at træffe afgørelse i sager, som Kommissionen har indbragt for den i henhold til artikel 258 TEUF i løbet af perioden på fire år efter udløbet af overgangsperioden, der i henhold til denne aftales artikel 2, litra e), sammenholdt med aftalens artikel 126 og 185, strakte sig fra den 1. februar til den 31. december 2020 (herefter »overgangsperioden«), når den finder, at Det Forenede Kongerige har tilsidesat en forpligtelse, der påhviler det i henhold til traktaterne inden overgangsperiodens udløb.

51 Eftersom det traktatbrud, som Det Forenede Kongerige foreholdes med nærværende søgsmål, følger af den omhandlede dom, der blev afsagt den 19. februar 2020 i overgangsperioden, således som det fremgår af denne doms præmis 1, og da dette søgsmål blev anlagt af Kommissionen den 29. juli 2022 i løbet af perioden på fire år efter overgangsperiodens udløb, har Domstolen følgelig kompetence til at påkende det nævnte søgsmål.

Realiteten

52 Kommissionen har til støtte for sit søgsmål fremsat fire klagepunkter om, at Det Forenede Kongerige har overtrådt for det første artikel 4, stk. 3, TEU, for det andet artikel 351, stk. 1, TEUF, for det tredje artikel 267, stk. 1 og 3, TEUF og for det fjerde artikel 108, stk. 3, TEUF, sammenholdt med udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 1, idet hver af disse overtrædelser ifølge denne institution følger af den omhandlede dom.

53 Med henblik på undersøgelsen af disse klagepunkter skal det indledningsvis bemærkes, at Det Forenede Kongerige i henhold til udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 6, selv om det traktatbrud, som det foreholdes, således som det er anført i nærværende doms præmis 51, ligger efter dets udtræden af Unionen og forud for udløbet af overgangsperioden, med henblik på undersøgelsen af de klagepunkter, som Kommissionen har fremsat til støtte for sit søgsmål, skal anses for at være en »medlemsstat« og ikke for at være et tredjeland, idet den pågældende artikel 127, stk. 1, i øvrigt præciserer, at EU-retten fandt anvendelse på Det Forenede Kongerige i denne overgangsperiode.

54 Det følger imidlertid af Domstolens faste praksis, at medlemsstaternes forpligtelse til at overholde EUF-traktatens bestemmelser påhviler alle deres myndigheder, herunder også domstolene inden for rammerne af deres kompetence. En medlemsstats traktatbrud kan således i princippet fastslås i medfør af artikel 258 TEUF, uanset hvilket statsorgan der ved sin handling eller undladelse har været årsag til traktatbruddet, endog selv om der er tale om en forfatningsmæssigt uafhængig institution (dom af 28.1.2020, Kommissionen mod Italien (Direktivet om bekæmpelse af forsinket betaling), C-122/18, EU:C:2020:41, præmis 55 og den deri nævnte retspraksis).

55 Spørgsmålet om, hvorvidt Kommissionens klagepunkter er begrundede, skal vurderes i lyset af disse betragtninger, idet det andet af disse klagepunkter først skal undersøges.

Det andet klagepunkt om en overtrædelse af artikel 351, stk. 1, TEUF, sammenholdt med udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 1

Sagsøgerens argumenter

56 Kommissionen har foreholdt Det Forenede Kongerige, at det har overtrådt artikel 351, stk. 1, TEUF, sammenholdt med udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 1, idet Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) i den omhandlede dom ved på fejlagtig vis at fortolke og anvende begreberne »rettighederne i et eller flere tredjelande« og »berøres […] af bestemmelserne i traktaterne« fastslog, at EU-retten ikke fandt anvendelse på Det Forenede Kongeriges forpligtelse til at fuldbyrde voldgiftskendelsen i henhold til ICSID-konventionens artikel 54.

57 For det første indebærer denne forpligtelse nemlig ikke nogen ret for et eller flere tredjelande, eftersom den foreliggende sag udelukkende vedrører medlemsstater og deres statsborgere. For det andet berøres ingen af de forpligtelser, der påhviler Det Forenede Kongerige i henhold til ICSID-konventionen, af EU-traktaterne, for så vidt som alle relevante bestemmelser i denne konvention kan fortolkes på en sådan måde, at det sikres, at der ikke foreligger nogen konflikt med de relevante EU-retlige regler.

Domstolens bemærkninger

58 Det bemærkes, at ifølge artikel 351, stk. 1, TEUF berøres de rettigheder og forpligtelser, der følger af internationale konventioner, som før tiltrædelsesdatoen for tiltrædende medlemsstaters vedkommende er indgået mellem på den ene side en eller flere medlemsstater og på den anden side et eller flere tredjelande, ikke af bestemmelserne i traktaterne.

59 Det følger af Domstolens faste praksis, at artikel 351, stk. 1, TEUF har til formål i overensstemmelse med folkerettens principper at fastslå, at anvendelsen af traktaten ikke berører den pågældende medlemsstats forpligtelse til at respektere tredjestaters rettigheder, som følger af en ældre konvention og til at overholde sine tilsvarende forpligtelser (jf. bl.a. dom af 14.10.1980, Burgoa, 812/79, EU:C:1980:231, præmis 8, og af 9.2.2012, Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, præmis 61). Denne bestemmelse har et generelt sigte, for så vidt som den gælder for enhver folkeretlig aftale uanset formål, når aftalen kan have virkning for traktatens anvendelse (jf. i denne retning dom af 2.8.1993, Levy, C-158/91, EU:C:1993:332, præmis 11).

60 Artikel 351, stk. 1, TEUF tager således sigte på at sikre tredjelandes rettigheder (dom af 13.7.1966, Consten og Grundig mod Kommissionen, 56/64 og 58/64, EU:C:1966:41, s. 500), for så vidt som den giver medlemsstaterne mulighed for at opfylde de forpligtelser, der påhviler dem i henhold til tidligere indgåede konventioner (jf. i denne retning dom af 21.12.2011, Air Transport Association of America m.fl., C-366/10, EU:C:2011:864, præmis 61).

61 Denne bestemmelse giver derimod ikke medlemsstaterne adgang til at gøre rettigheder gældende, der er tillagt dem ved sådanne aftaler i deres interne forhold inden for Unionen (jf. i denne retning dom af 2.7.1996, Kommissionen mod Luxembourg, sag 473/93, EU:C:1996:263, præmis 40, og af 7.7.2005, Kommissionen mod Østrig, C-147/03, EU:C:2005:427, præmis 58).

62 Det følger heraf, at udtrykket »rettigheder og forpligtelser« i artikel 351, stk. 1, TEUF for så vidt angår »rettigheder« henviser til tredjelandes rettigheder og for så vidt angår »forpligtelser« til medlemsstaternes forpligtelser (dom af 27.2.1962, Kommissionen mod Italien, 10/61, EU:C:1962:2, s. 22, og af 2.8.1993, Levy, C-158/91, EU:C:1993:332, præmis 12).

63 Ved afgørelsen af, om en EU-retlig regel skal vige for en ældre international aftale i henhold til denne bestemmelse, må det derfor undersøges, om aftalen pålægger den pågældende medlemsstat forpligtelser, som de tredjelande, der er parter i aftalen, stadig kan kræve opfyldt (jf. bl.a. dom af 2.8.1993, Levy, C-158/91, EU:C:193:332, præmis 13, og af 15.9.2011, Kommissionen mod Slovakiet, C-264/09, EU:C:2011:580, præmis 42).

64 Hvis en EU-retlig bestemmelse derfor skal vige for en international konvention i henhold til artikel 351, stk. 1, TEUF, er det på den dobbelte betingelse, at der er tale om en konvention, der er indgået, før EU-traktaterne trådte i kraft, og at den tillægger det pågældende tredjeland rettigheder, som det kan kræve overholdt af den pågældende medlemsstat (jf. i denne retning dom af 10.3.1998, T. Port, C-364/95 og C-365/95, EU:C:1998:95, præmis 61).

65 Denne bestemmelse kan derfor ikke påberåbes af medlemsstaterne, når der i det foreliggende tilfælde ikke er fare for tilsidesættelse af tredjestaters rettigheder (jf. i denne retning dom af 22.9.1988, Deserbais, 286/86, EU:C:1988:434, præmis 18, og af 6.4.1995, RTE og ITP mod Kommissionen, C-241/91 P og C-242/91 P, EU:C:1995:98, præmis 84).

66 Det er i lyset af disse principper, at det skal undersøges, om der er grundlag for det andet klagepunkt, hvorved Kommissionen har foreholdt Det Forenede Kongerige at have overtrådt artikel 351, stk. 1, TEUF med den begrundelse, at Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) i den omhandlede dom fortolkede og anvendte denne bestemmelse fejlagtigt.

67 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at den nævnte ret med denne dom i det væsentlige fastslog, at artikel 351, stk. 1, TEUF fandt anvendelse på Det Forenede Kongeriges forpligtelse i henhold til ICSID-konventionen, navnlig dennes artikel 54, til at fuldbyrde voldgiftskendelsen, således at EU-retten, idet den ikke fandt anvendelse, navnlig artikel 107 TEUF og 108 TEUF, som Kommissionen har anvendt i forhold til samme kendelse i indstillingspåbuddet, indledningsafgørelsen og den endelige afgørelse, ikke kunne være til hinder for, at medlemsstaternes nationale retter fuldbyrdede den nævnte kendelse.

68 Med henblik på at vurdere, om en sådan fortolkning og en sådan anvendelse af artikel 351, stk. 1, TEUF er fejlagtig, således som Kommissionen har gjort gældende, skal det for det første fastslås, at det er godtgjort, at ICSID-konventionen, som Unionen ikke er part i, og som derfor ikke er en del af EU-retten, er en multilateral traktat, som er blevet indgået af Det Forenede Kongerige inden dets tiltrædelse af Unionen såvel med medlemsstater som med tredjelande, og at denne internationale konvention derfor kan være omfattet af anvendelsesområdet for artikel 351, stk. 1, TEUF, som er en EU-retlig bestemmelse, i forhold til hvilken Domstolen har enekompetence for så vidt angår den endelige fortolkning (jf. i denne retning dom af 2.9.2021, Republikken Moldova, C-741/19, EU:C:2021:655, præmis 45).

69 Som det fremgår af Domstolens praksis, der er nævnt i nærværende doms præmis 59-65, er den omstændighed alene, at en tidligere international konvention er indgået af en medlemsstat med tredjelande, imidlertid ikke tilstrækkelig til at udløse anvendelsen af denne bestemmelse, idet

sådanne internationale konventioner kun kan påberåbes i forholdet mellem medlemsstaterne, når disse tredjelande under omstændighederne i den foreliggende sag udleder rettigheder, som de kan kræve overholdt af den pågældende medlemsstat.

70 Det skal derfor for det andet undersøges, om ICSID-konventionen for så vidt angår fuldbyrdelsen af voldgiftskendelsen pålægger Det Forenede Kongerige forpligtelser over for tredjelande, som disse har ret til at påberåbe sig over for Det Forenede Kongerige som omhandlet i artikel 351, stk. 1, TEUF.

71 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at en voldgiftsret, der er oprettet inden for rammerne af ICSID-konventionen, ved voldgiftskendelsen i henhold til voldgiftsklausulen i den investeringsaftale, der blev indgået mellem Kongeriget Sverige og Rumænien inden denne sidstnævntes tiltrædelse af Unionen, pålagde Rumænien at betale erstatning til investorer, svenske statsborgere og selskaber kontrolleret af disse sidstnævnte, for det tab, som disse sidstnævnte angiveligt havde lidt som følge af Rumæniens ophævelse, angiveligt i strid med denne investeringsaftale, af en regional støtteordning før Rumæniens tiltrædelse af Unionen.

72 I overensstemmelse med Domstolens praksis skal en sådan bilateral traktat siden Rumæniens tiltrædelse af Unionen anses for at være en traktat, der vedrører to medlemsstater (jf. analogt dom af 8.9.2009, Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521, præmis 97 og 98).

73 Det følger heraf, at den tvist, som investorerne i den foreliggende sag har indbragt for Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol), havde til formål at pålægge en medlemsstat, nemlig Det Forenede Kongerige, en forpligtelse til i henhold til ICSID-konventionen at fuldbyrde en voldgiftskendelse for at sikre, at en anden medlemsstat, i det foreliggende tilfælde Rumænien, overholder sine forpligtelser i henhold til investeringsaftalen over for en sidste medlemsstat, nemlig Kongeriget Sverige.

74 Det fremgår således heraf, at denne tvist vedrørte Det Forenede Kongeriges angivelige forpligtelse til at overholde ICSID-konventionens bestemmelser over for Kongeriget Sverige og dets statsborgere og den deraf følgende ret for disse til at kræve, at Det Forenede Kongerige overholdt disse bestemmelser.

75 Derimod forekommer en tredjestat ikke berettiget til i henhold til ICSID-konventionen at kræve, at Det Forenede Kongerige fuldbyrder voldgiftskendelsen. Af de grunde, som generaladvokaten har anført i punkt 133-137 i forslaget til afgørelse, og som Kommissionen har anført til støtte for det foreliggende klagepunkt, har denne internationale konvention, selv om den er multilateral, nemlig til formål at regulere de bilaterale forhold mellem de kontraherende parter på samme måde som en bilateral traktat (jf. analogt dom af 2.9.2021, Republikken Moldova, C-741/19, EU:C:2021:655, præmis 64).

76 I denne henseende skal det navnlig bemærkes, at selv om Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) i den omhandlede doms præmis 104-108 konkluderede, at tredjelande havde en sådan ret over for Det Forenede Kongerige, forholder det sig ikke desto mindre således, som generaladvokaten har anført i punkt 147-149 i forslaget til afgørelse, at denne nationale ret i det væsentlige blot har anført, at de tredjelande, der har indgået ICSID-konventionen, kan have en interesse i, at en medlemsstat, såsom Det Forenede Kongerige, overholder sine forpligtelser over for en anden medlemsstat ved i overensstemmelse med bestemmelserne i denne konvention at fuldbyrde en voldgiftskendelse, der er omfattet af

konventionens anvendelsesområde. En sådan rent faktuel interesse kan imidlertid ikke sidestilles med en »rettighed« som omhandlet i artikel 351, stk. 1, TEUF, der kan begrunde anvendelsen af denne bestemmelse.

77 Det må derimod konstateres, at Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) i den omhandlede dom ikke har taget stilling til det grundlæggende spørgsmål om, i hvilket omfang et tredjeland bl.a. i henhold til ICSID-konventionens artikel 64 kan pådrage Det Forenede Kongerige internationalt ansvar som følge af dets tilsidesættelse af sine forpligtelser i henhold til denne konvention i forbindelse med fuldbyrdelsen af en voldgiftskendelse, der er afsagt efter en tvist mellem medlemsstaterne.

78 Det skal imidlertid fremhæves, at artikel 351, stk. 1, TEUF udgør en regel, som, når betingelserne for at anvende denne bestemmelse er opfyldt, kan tillade undtagelser fra anvendelsen af EU-retten, herunder primærretten (dom af 28.10.2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Udlevering og ne bis in idem), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, præmis 119 og den deri nævnte retspraksis).

79 Denne bestemmelse kan således have en betydelig indvirkning på Unionens retsorden, eftersom den, således som generaladvokaten har fremhævet i punkt 140 og 175 i forslaget til afgørelse, gør det muligt at fravige princippet om EU-rettens forrang (jf. i denne retning dom af 28.3.1995, Evans Medical og Macfarlan Smith, C-324/93, EU:C:1995:84, præmis 26-28), som er et af dennes væsentlige karakteristika (jf. bl.a. dom af 2.9.2021, Republikken Moldova, C-741/19, EU:C:2021:655, præmis 43 og den deri nævnte retspraksis).

80 I denne sammenhæng skal det bemærkes, at hvis man fulgte den omhandlede dom, kunne alle de medlemsstater, der indgik ICSID-konventionen inden deres tiltrædelse af Unionen, hvilket er tilfældet for størstedelens vedkommende, på grundlag af artikel 351, stk. 1, TEUF være i stand til at undtage tvister vedrørende EU-retten fra Unionens domstolssystem ved at overlade dem til voldgiftsretter, der er oprettet inden for rammerne af denne konvention. Det følger imidlertid af Domstolens praksis, som fastslået i dom af 6. marts 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), at den ordning med adgang til domstolsprøvelse, der er fastsat i EU-traktaten og EUF-traktaten, har erstattet proceduren med voldgiftsretter oprettet af medlemsstaterne (dom af 25.1.2022, Kommissionen mod European Food m.fl., C-638/19 P, EU:C:2022:50, præmis 145).

81 Artikel 351, stk. 1, TEUF skal derfor i overensstemmelse med Domstolens faste praksis fortolkes strengt, således at de generelle regler, der er fastsat i EU-traktaterne, ikke udhules for deres indhold (jf. i denne retning dom af 28.10.2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Udlevering og ne bis in idem), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, præmis 120).

82 Under disse omstændigheder var Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) under alle omstændigheder forpligtet til, inden den nåede til den konklusion, at EU-retten som følge af artikel 351, stk. 1, TEUF ikke finder anvendelse på Det Forenede Kongeriges forpligtelse i henhold til ICSID-konventionen til at fuldbyrde voldgiftskendelsen, grundigt at undersøge, om en sådan forpligtelse, selv om den vedrører en kendelse, hvorved det fastslås, at en medlemsstat har tilsidesat en bilateral traktat, der er indgået med en anden medlemsstat, ligeledes indebærer rettigheder, som tredjelande kan påberåbe sig over for disse.

83 En sådan grundig undersøgelse, der tager hensyn til princippet om, at enhver undtagelse til EU-rettens forrang skal fortolkes strengt, foreligger imidlertid ikke i den omhandlede dom, som derfor ikke kan rejse tvivl om de betragtninger, der følger af nærværende doms præmis 73-75.

84 Det skal derfor fastslås, uden at det er nødvendigt at undersøge Kommissionens argumenter vedrørende rækkevidden af udtrykket »berøres […] af bestemmelserne i traktaterne« i artikel 351, stk. 1, TEUF, at Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) ved den omhandlede dom fortolkede og anvendte denne bestemmelse fejlagtigt, idet den tillagde den en bred rækkevidde, for så vidt som den fandt anvendelse på Det Forenede Kongeriges forpligtelse i henhold til ICSID-konventionen til at fuldbyrde voldgiftskendelsen, således at EU-retten ikke kunne være til hinder for denne fuldbyrdelse, idet den ikke fandt anvendelse.

85 Det kan imidlertid ikke antages, at en ret i en medlemsstat, så meget desto mindre en ret, hvis afgørelser ifølge de nationale retsregler ikke kan appelleres, såsom i det foreliggende tilfælde Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol), kan anlægge en urigtig fortolkning af EU-retten, hvis formål og virkning er bevidst at udelukke anvendelsen af hele EU-retten.

86 En sådan fortolkning, der, således som det allerede fremgår af denne doms præmis 78 og 79, fører til, at der ses bort fra princippet om EU-rettens forrang, som er et af EU-rettens væsentlige kendetegn, kan nemlig rejse tvivl om EU-rettens sammenhæng, fulde virkning og autonomi og i sidste ende den særegne karakter af den ved traktaterne indførte ret (jf. i denne retning dom af 2.9.2021, Republikken Moldavien, C-741/19, EU:C:2021:655, præmis 46 og den deri nævnte retspraksis).

87 Det fremgår således heraf, at Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) med den omhandlede dom i alvorlig grad overtrådte Unionens retsorden.

88 Følgelig skal det andet klagepunkt om en overtrædelse af artikel 351, stk. 1 TEUF, sammenholdt med udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 1, tiltrædes.

Det første klagepunkt om overtrædelse af artikel 4, stk. 3, TEU, sammenholdt med udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 1

Sagsøgerens argumenter

89 Med sit første klagepunkt har Kommissionen foreholdt Det Forenede Kongerige, at det har overtrådt artikel 4, stk. 3, TEU, sammenholdt med udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 1, med den begrundelse, at Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) ved den omhandlede dom tog stilling til fortolkningen af artikel 351, stk. 1, TEUF og anvendelsen af denne bestemmelse på fuldbyrdelsen af voldgiftskendelsen, selv om spørgsmålet vedrørende denne fortolkning var blevet afgjort ved en afgørelse fra Kommissionen og verserede for Unionens retsinstanser.

90 Når en national domstol har fået forelagt en sag, som allerede er genstand for Kommissionens undersøgelse eller en retslig procedure ved Unionens retsinstanser, indebærer forpligtelsen til loyalt samarbejde, at denne nationale ret skal udsætte sagen, medmindre der ikke er nogen risiko for konflikt mellem dens fremtidige dom og Kommissionens fremtidige retsakt eller Unionens retsinstansers fremtidige dom.

91 Som følge af den fuldbyrdelsesprocedure, der i det foreliggende tilfælde er indledt af investorerne i Det Forenede Kongerige, er der imidlertid blevet indbragt et søgsmål for Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol), der kræver en fortolkning af den samme EU-retlige bestemmelse i forhold til den samme foranstaltning som den, Kommissionen allerede havde taget stilling til, og som Unionens retsinstanser skulle træffe afgørelse om.

92 Mens Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) i første omgang anerkendte, at forpligtelsen til loyalt samarbejde, henset til den appel, der var iværksat til prøvelse af Rettens dom, fortsat fandt anvendelse, mens den afventede Unionens retsinstansers endelige dom, konkluderede den endelig, at denne forpligtelse ikke fandt anvendelse i den foreliggende sag, idet den støttede sig på urigtige grunde og således gav anledning til en risiko for konflikt mellem dens dom og Kommissionens og/eller Domstolens afgørelser vedrørende det samme spørgsmål.

Domstolens bemærkninger

93 Det bemærkes, at medlemsstaterne i henhold til artikel 4, stk. 3, andet og tredje afsnit, TEU dels skal træffe alle relevante foranstaltninger, generelle eller specifikke, for at sikre opfyldelsen af de forpligtelser, der følger af traktaterne eller af retsakter vedtaget af Unionens institutioner; dels skal bistå Unionen i gennemførelsen af dens opgaver og afholde sig fra at træffe foranstaltninger, der kan bringe virkeliggørelsen af Unionens mål i fare.

94 Ifølge Domstolens praksis følger det af det princip om loyalt samarbejde, der er fastsat i denne bestemmelse, at medlemsstaterne og navnlig de nationale domstole er forpligtede til at træffe alle de foranstaltninger, som er egnede til at sikre omfanget og den effektive virkning af EU-retten (jf. bl.a. dom af 8.3.2022, Kommissionen mod Det Forenede Kongerige (Bekæmpelse af svig i form af undervurdering), C-213/19, EU:C:2022:167, præmis 584).

95 Navnlig hviler anvendelsen af EU-statsstøttereglerne på en forpligtelse til loyalt samarbejde mellem på den ene side de nationale retter og på den anden side henholdsvis Kommissionen og Unionens retsinstanser, og som inden for dette samarbejde hver især handler i henhold til den rolle, som de er tildelt i traktaten (dom af 4.3.2020, Buonotourist mod Kommissionen, C-586/18 P, EU:C:2020:152, præmis 89).

96 Det fremgår i denne forbindelse af fast retspraksis, at de nationale retsinstanser på statsstøtteområdet kan forelægges tvister, som indebærer, at de skal fortolke og anvende begrebet »støtte« i artikel 107, stk. 1, TEUF, navnlig med henblik på at afgøre, om en statslig foranstaltning er blevet indført i strid med artikel 108, stk. 3, TEUF. Derimod er de nationale retsinstanser ikke kompetente til at træffe afgørelse om en statsstøttes forenelighed med det indre marked. Det er således alene Kommissionen, som er underlagt Unionens retsinstansers efterprøvelse, der har kompetence til at vurdere foreneligheden af støtteforanstaltninger eller en støtteordning med det indre marked (dom af 4.3.2020, Buonotourist mod Kommissionen, C-586/18 P, EU:C:2020:152, præmis 90 og den deri nævnte retspraksis).

97 Inden for rammerne af det nødvendige samarbejde, som anvendelsen af disse bestemmelser hviler på, skal de nationale retter træffe alle almindelige eller særlige foranstaltninger, som er egnede til at sikre opfyldelsen af de forpligtelser, der følger af EU-retten, og afholde sig fra at træffe foranstaltninger, som kan forhindre gennemførelsen af traktatens formål, som det følger af artikel 4, stk. 3, TEU (dom af 12.1.2023, DOBELES HES, C-702/20 og C-17/21, EU:C:2023:1,

præmis 77). De nationale retter skal navnlig afholde sig fra at træffe afgørelser, der går imod en afgørelse fra Kommissionen, selv om den er foreløbig (dom af 21.11.2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, præmis 41).

98 Det bemærkes endvidere, at såfremt afgørelsen i den sag, som den nationale ret behandler, afhænger af, om Kommissionens afgørelse er gyldig, følger det af forpligtelsen til loyalt samarbejde, at den nationale ret for at undgå at træffe en afgørelse, der strider mod Kommissionens afgørelse, skal udsætte sagen, indtil Unionens retsinstanser har truffet en endelig afgørelse vedrørende annullationssøgsmålet, medmindre den finder, at det efter omstændighederne i sagen er berettiget at forelægge et præjudicielt spørgsmål for Domstolen vedrørende gyldigheden af Kommissionens afgørelse (dom af 25.7.2018, Georgsmarienhütte m.fl., C-135/16, EU:C:2018:582, præmis 24 og den deri nævnte retspraksis).

99 I denne sammenhæng skal det også fremhæves, at der for EU-institutionernes retsakter principielt gælder en formodning om lovlighed, så længe de ikke er blevet annulleret eller trukket tilbage (jf. i denne retning dom af 2.4.2020, Kommissionen mod Polen, Ungarn og Den Tjekkiske Republik (Midlertidig flytningsordning for personer, der ansøger om international beskyttelse), C-715/17, C-718/17 og C-719/17, EU:C:2020:257, præmis 139).

100 I det foreliggende tilfælde skal det bemærkes, at Kommissionen ved den endelige afgørelse, der blev vedtaget inden for rammerne af den procedure, som er fastsat i artikel 108, stk. 2, TEUF efter indstillingspåbuddet og indledningsafgørelsen, fandt, at udbetalingen af den erstatning, der blev tilkendt ved voldgiftskendelsen, udgør statsstøtte som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, der er uforenelig med det indre marked.

101 Med henblik herpå fandt Kommissionen i såvel 51.-54. betragtning til indledningsafgørelsen som i 126.-129. betragtning til den endelige afgørelse, således som det fremgår af nærværende doms præmis 21, at artikel 351, stk. 1, TEUF ikke var til hinder for anvendelsen af artikel 107 TEUF og 108 TEUF på fuldbyrdelsen af voldgiftskendelsen. Kommissionen fandt i denne forbindelse navnlig, at anvendelsen af EUF-traktatens statsstøtteregler på erstatning tilkendt ved denne kendelse ikke kunne have nogen indvirkning på de rettigheder og forpligtelser, der er fastsat i artikel 351, stk. 1, TEUF, eftersom for det første, at investeringsaftalen er en traktat indgået mellem to medlemsstater, og for det andet, at ingen tredjestat, som har undertegnet og ratificeret ICSID-konventionen, er part i den investeringsaftale, der er genstand for den omhandlede sag.

102 Til støtte for deres søgsmål med påstand om annullation af den endelige afgørelse, som de anlagde ved Retten i henhold til artikel 263 TEUF, gjorde investorerne med deres første anbringender i sagerne T-624/15 og T-694/15 og med deres tredje anbringende i sag T-704/15 gældende, at Kommissionens ræsonnement var fejlagtigt. Rettens dom annullerede imidlertid denne afgørelse af en anden grund, nemlig fordi Kommissionen ikke havde kompetence ratione temporis i henhold til artikel 108 TEUF, uden at tage stilling til disse anbringender.

103 Det er i denne sammenhæng, at investorerne har anlagt sag ved Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) med påstand om fuldbyrdelse i Det Forenede Kongerige af voldgiftskendelsen i forhold til Rumænien og dermed om betaling af den erstatning, der blev tilkendt ved denne kendelse, idet de til støtte for denne påstand har gjort gældende, at hverken de sager, der verserer for EU-institutionerne i henhold til artikel 107 TEUF og 108 TEUF, eller artikel 351, stk. 1, TEUF udgør en hindring for en sådan fuldbyrdelse.

104 Det følger heraf, således som generaladvokaten har anført i punkt 79 i forslaget til afgørelse, at de sager, der verserer for EU-institutionerne og for Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol), omhandlede det samme spørgsmål, nemlig i det væsentlige fuldbyrdelsen af voldgiftskendelsen i Unionen, og vedrørte fortolkningen af de samme bestemmelser, navnlig artikel 107 TEUF og 108 TEUF samt artikel 351, stk. 1, TEUF, samt vedrørte gyldigheden eller effektiviteten af afgørelser, der var blevet vedtaget af Kommissionen i henhold til artikel 107 TEUF og 108 TEUF med henblik på at forhindre en sådan fuldbyrdelse.

105 Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) har således selv i den omhandlede doms præmis 51 anført, at Rettens dom »ikke berører Kommissionens eksisterende undersøgelse af statsstøtte«, således at »virkningerne af indledningsafgørelsen fortsat består«, og at den »ikke kan være sikker« på, at Rettens dom udelukker muligheden for, at Kommissionen »ændrer sin undersøgelse i den foreliggende sag for at undgå de fejl, der førte til annullationen af den endelige afgørelse«.

106 Under disse omstændigheder har Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) i den omhandlede doms præmis 56 fremhævet, således som det allerede er anført i nærværende doms præmis 32, at den er »bekymret over risikoen for indbyrdes modstridende afgørelser, der har samme genstand mellem de samme parter«, for så vidt som »det er umuligt for den at konkludere, at der næppe er nogen risiko for konflikt«, og at det, hvis denne risiko indtræder, vil medføre »en væsentlig hindring for anvendelsen af EU-retten«, således at »en appel, der verserer for Domstolen med reelle chancer for at få medhold, i sig selv er tilstrækkelig til at udløse forpligtelsen til loyalt samarbejde«.

107 Det fremgår således, at Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) var fuldt ud klar over, at såfremt den skulle tillade fuldbyrdelse af voldgiftskendelsen i Det Forenede Kongerige, ville en sådan afgørelse være til hinder for såvel den administrative procedure, der indledes ved Kommissionen i henhold til artikel 107 TEUF og 108 TEUF, som den retslige procedure, der indledes ved Unionens retsinstanser i henhold til artikel 263 TEUF.

108 På det tidspunkt, hvor Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) traf afgørelse i den omhandlede dom, var den endelige afgørelse ganske vist blevet annulleret ved Rettens dom.

109 En sådan annullation har imidlertid ingen indvirkning på den forpligtelse til loyalt samarbejde, der påhviler Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) i henhold til artikel 4, stk. 3, TEU, sammenholdt med udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 1.

110 Som Kommissionen med rette har anført, har annullationen af den endelige afgørelse for det første ikke rejst tvivl om hverken indstillingspåbuddet eller indledningsafgørelsen. Ifølge Domstolens praksis berører annullationen af en EU-retsakt ikke nødvendigvis de forberedende retsakter, idet den procedure, som tilsigter at erstatte den annullerede retsakt, i princippet kan genoptages netop på det punkt, hvor ulovligheden indtrådte (dom af 21.9.2017, Riva Fire mod Kommissionen, C-89/15 P, EU:C:2017:713, præmis 34 og den deri nævnte retspraksis).

111 Selv om Rettens dom i den foreliggende sag ganske vist annullerede den endelige afgørelse med den begrundelse, at Kommissionen ikke havde kompetence ratione temporis i henhold til artikel 108 TEUF, var det imidlertid efter i denne doms præmis 108 at have anført, således som det allerede er anført i nærværende doms præmis 25, at Kommissionen for så vidt angår de

erstatningsbeløb, der skulle tilbagesøges, ikke skelnede mellem de erstatningsbeløb, der vedrørte perioden før Rumæniens tiltrædelse af Unionen, og dem, der vedrørte perioden efter denne tiltrædelse.

112 Det følger heraf, at Rettens dom ikke forhindrede Kommissionen, således som Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol), som det allerede er anført i nærværende doms præmis 105, selv anførte i den omhandlede doms præmis 51, i at genoptage den formelle undersøgelsesprocedure, der er omhandlet i artikel 108, stk. 2, TEUF, idet den kun vedrørte erstatning for perioden efter den nævnte tiltrædelse.

113 I dette perspektiv havde indledningsafgørelsen, som udelukker relevansen af artikel 351, stk. 1, TEUF, således fortsat virkning, hvilket Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) ligeledes anerkendte i den nævnte præmis 51.

114 For så vidt som Kommissionen for det andet havde iværksat appel til prøvelse af Rettens dom, inden den pågældende dom blev afsagt, og selv om en appel i henhold til artikel 278 TEUF ikke havde opsættende virkning, havde Unionens retsinstanser endnu ikke truffet endelig afgørelse om gyldigheden af den endelige afgørelse på det tidspunkt, hvor Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) traf afgørelse i den pågældende dom.

115 Det kunne nemlig ikke udelukkes, at Domstolen for sin del ophævede Rettens dom og til denne sidstnævnte hjemviste en undersøgelse af de øvrige anbringender om annullation af den endelige afgørelse, herunder anbringenderne om overtrædelse af artikel 351, stk. 1, TEUF. Dette er i øvrigt situationen efter dom af 25. januar 2022, Kommissionen mod European Food m.fl. (C-638/19 P, EU:C:2022:50), der blev afsagt efter afsigelsen af den pågældende dom og den begrundede udtalelse.

116 Det fremgår således af det ovenstående, at på det tidspunkt, hvor Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) afsagde den omhandlede dom, var spørgsmålet om betydningen af artikel 351, stk. 1, TEUF for anvendelsen af EU-retten, navnlig artikel 107 TEUF og 108 TEUF, på fuldbyrdelsen af voldgiftskendelsen genstand for en foreløbig undersøgelse foretaget af Kommissionen i dens indledningsafgørelse, i forbindelse med hvilken denne som anført i nærværende doms præmis 101 havde udelukket anvendelsen af artikel 351, stk. 1, TEUF, og kunne stadig bedømmes af Unionens retsinstanser inden for rammerne af den retslige procedure i henhold til artikel 263 TEUF med påstand om annullation af den endelige afgørelse.

117 Under disse omstændigheder må det fastslås, at der på det tidspunkt, hvor Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) traf afgørelse i den omhandlede dom, forelå en risiko for modstridende afgørelser, som i øvrigt blev konkretiseret, eftersom det i denne dom blev fastslået, at artikel 351, stk. 1, TEUF fandt anvendelse, og at der i medfør af ICSID-konventionen var pligt til at fuldbyrde voldgiftskendelsen, mens indledningsafgørelsen i lighed med den endelige afgørelse, hvis lovlighed var genstand for appel på det tidspunkt, hvor denne dom blev afsagt, blev truffet med modsat resultat.

118 Denne konklusion kan ikke drages i tvivl af nogen af de grunde, som Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) har anført for at udelukke anvendelsen af forpligtelsen til loyalt samarbejde i den foreliggende sag, som anført i nærværende doms præmis 35.

119 Hvad for det første angår begrundelsen om, at spørgsmålene om eksistensen og rækkevidden med henblik på anvendelsen af artikel 351, stk. 1, TEUF af forpligtelser i henhold til tidligere internationale konventioner, som Unionen ikke er part i, ikke er forbeholdt Unionens retsinstanser eller endog falder uden for deres kompetence, skal det indledningsvis præciseres, at den forpligtelse til loyalt samarbejde, der påhviler de nationale retter i henhold til artikel 4, stk. 3, TEU, på ingen måde er baseret på den forudsætning, at visse spørgsmål henhører under Unionens retsinstansers eller de nationale domstoles enekompetence, men tværtimod forudsætter, at det samme spørgsmål kan henhøre under hver af disse retters konkurrerende kompetence, således at der foreligger en risiko for modstridende afgørelser.

120 Det spørgsmål, der i det foreliggende tilfælde blev forelagt både Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) og Kommissionen og Unionens retsinstanser, vedrørte rækkevidden af artikel 351, stk. 1, TEUF, som er en bestemmelse i EU-retten, hvis endelige fortolkning, således som det allerede er anført i denne doms præmis 68, henhører under Domstolens enekompetence, idet den dom, som Domstolen har afsagt i medfør af artikel 267 TEUF, er bindende for de nationale retter ved afgørelsen af den tvist, som er indbragt for dem (jf. i denne retning dom af 5.7.2016, Ognyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, præmis 33).

121 Det skal i denne henseende navnlig fremhæves, at artikel 351, stk. 1, TEUF ikke indeholder nogen henvisning til medlemsstaternes ret eller til folkeretten, således at de udtryk, som denne bestemmelse indeholder, skal anses for at være selvstændige EU-retligt begreber, som skal fortolkes ens på Unionens område (jf. i denne retning dom af 22.6.2021, Venezuela mod Rådet (Spørgsmålet om, hvorvidt et tredjeland er berørt), C-872/19 P, EU:C:2021:507, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis).

122 Det følger heraf, at Unionens retsinstanser har kompetence til at afgøre, om en tidligere international konvention, der er indgået af medlemsstater med tredjelande, såsom ICSID-konventionen, pålægger den pågældende medlemsstat, i det foreliggende tilfælde Det Forenede Kongerige, forpligtelser, som et tredjeland har ret til at kræve overholdt, og om disse rettigheder og forpligtelser berøres af EU-traktaterne som omhandlet i artikel 351, stk. 1, TEUF.

123 Som Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) har anerkendt i den omhandlede doms præmis 99, er dette tilfældet i forbindelse med et annullationssøgsmål i henhold til artikel 263 TEUF eller et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 258 TEUF. Unionens retsinstanser skal nemlig for at kunne tage stilling til, om et argument om, at en EU-institution eller en medlemsstat, alt efter omstændighederne, har overtrådt artikel 351, stk. 1, TEUF med hensyn til en tidligere international konvention, for ikke at krænke princippet om effektiv domstolsbeskyttelse nødvendigvis undersøge rækkevidden af denne konvention med henblik på at træffe afgørelse i den sag, der er indbragt for dem (jf. i denne retning dom af 6.4.1995, RTE og ITP mod Kommissionen, C-241/91 og C-242/91 P, EU:C:1995:98, præmis 84, og af 15.9.2011, Kommissionen mod Slovakiet, C-264/09, EU:C:2011:580, præmis 40 og 42).

124 Det samme gælder, i modsætning til, hvad Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) har anført i samme præmis 99 i den omhandlede dom, når Domstolen er blevet forelagt en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF.

125 I en sådan sammenhæng har Domstolen ganske vist fastslået, at det tilkommer den nationale ret at tage stilling til, hvilke forpligtelser der påhviler den pågældende medlemsstat i henhold til en tidligere international konvention, og nærmere at afgrænse dem, således at det kan afgøres, i hvilket omfang forpligtelserne er til hinder for anvendelsen af EU-retten (jf. bl.a. dom af 2.8.1993, Levy, C-158/91, EU:C:1993:332, præmis 21, og af 14.1.1997, Centro-Com, C-124/95, EU:C:1997:8, præmis 58).

126 Denne retspraksis, som afspejler de forskellige roller, som principielt tilkommer Domstolen og de nationale retter i forbindelse med præjudicielle forelæggelser, kan imidlertid ikke forstås således, at Domstolen af denne grund fratages enhver kompetence til i henhold til artikel 267 TEUF at undersøge rækkevidden af bestemmelserne i en international konvention, såsom ICSID-konventionen, med henblik på at afgøre, om denne konvention kan henhøre under artikel 351, stk. 1, TEUF.

127 Dette er så meget desto mindre tilfældet, når anvendelsen af denne sidstnævnte bestemmelse på en sådan international konvention, som under omstændighederne i den foreliggende sag, kan have afgørende betydning for udfaldet af et parallelt direkte søgsmål, der er anlagt ved Unionens retsinstanser i henhold til artikel 263 TEUF med påstand om annullation af en kommissionsafgørelse, såsom den endelige afgørelse, der i lighed med indledningsafgørelsen konkluderede, at artikel 351, stk. 1, TEUF ikke fandt anvendelse på Det Forenede Kongeriges forpligtelse til at fuldbyrde voldgiftskendelsen i henhold til ICSID-konventionen.

128 Når Unionens retsinstanser inden for rammerne af et annullationssøgsmål skal tage stilling til gyldigheden af en EU-retsakt, er det nemlig i overensstemmelse med fordelingen af rollerne mellem de nationale retter og Unionens retsinstanser, at det alene er Domstolen, der har kompetence til at fortolke den relevante tidligere internationale konvention med henblik på at afgøre, om artikel 351, stk. 71, TEUF er til hinder for den nævnte retsakts anvendelse af EU-retten, idet kun Domstolen ifølge fast retspraksis er beføjet til at fastslå, at en EU-retsakt er ugyldig (dom af 22.2.2022, RS (Virkninger af domme afsagt af en forfatningsdomstol), C-430/21, EU:C:2022:99, præmis 71 og den deri nævnte retspraksis).

129 Hvad for det andet angår begrundelsen om, at de spørgsmål, der i den foreliggende sag er blevet rejst ved de nationale retter og Unionens retsinstanser, ikke er ens for så vidt angår de omhandlede bestemmelser i ICSID-konventionen og de involverede medlemsstater, skal det fastslås for det første, at såvel den procedure, som Kommissionen gennemførte i henhold til artikel 107 TEUF og 108 TEUF, og den sag, der er anlagt ved Unionens retsinstanser, som, for det andet, den sag, der var anlagt ved retterne i Det Forenede Kongerige, vedrørte en medlemsstats fuldbyrdelse i medfør af denne konvention af den voldgiftskendelse, der blev afsagt i forhold til en anden medlemsstat, og rejste det samme spørgsmål om, i hvilket omfang artikel 351, stk. 1, TEUF i en sådan sammenhæng kunne undlade at anvende EU-retten, når samtlige disse medlemsstater havde indgået den pågældende konvention inden deres tiltrædelse af Unionen.

130 Det er i denne forbindelse uden betydning, at andre bestemmelser i ICSID-konventionen, nemlig konventionens artikel 53 eller artikel 54, er blevet påberåbt for de nationale domstole og EU-institutionerne, eller at der er tale om en anden medlemsstat, nemlig Det Forenede Kongerige eller Rumænien, som er kontraherende stater i ICSID-konventionen, eftersom disse procedurer kunne føre til modstridende afgørelser.

131 Under alle omstændigheder angiver den pågældende dom med urette, at ICSID-konventionens artikel 54 ikke er omhandlet ved Unionens retsinstanser. Det fremgår således af 31. og 32. betragtning til den endelige afgørelse, at investorerne anmodede om tvangsfuldbyrdelse af voldgiftskendelsen i Rumænien på grundlag af denne artikel, således at ikke blot denne konventions artikel 53, men også dens artikel 54 blev påberåbt for Retten, hvilket Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) i øvrigt selv har anført i den omhandlede doms præmis 113.

132 Hvad for det tredje angår begrundelsen om, at sandsynligheden for, at en af Unionens retsinstanser træffer afgørelse om anvendelsen af artikel 351, stk. 1, TEUF på forpligtelser, der ligger forud for tiltrædelsen i henhold til ICSID-konventionen for så vidt angår voldgiftskendelsen, er meget lille, er det tilstrækkeligt at bemærke, at Domstolen i tilfælde af, at den appel, som Kommissionen har iværksat til prøvelse af Rettens dom, tages til følge, i henhold til artikel 61, stk. 1, i statutten for Domstolen enten selv kan træffe endelig afgørelse i sagen eller hjemvise sagen til Retten til afgørelse, hvilket i begge tilfælde indebærer, at Unionens retsinstanser skal undersøge de anbringender, der blev fremført i første instans, og som vedrører en overtrædelse af artikel 351, stk. 1, TEUF. Da Domstolen i det foreliggende tilfælde ophævede Rettens dom og hjemviste sagen til Retten, verserer disse anbringender således for Retten.

133 Omvendt ville Kommissionen i tilfælde af, at appellen blev forkastet, have været forpligtet til at genoptage proceduren vedrørende anvendelsen af artikel 107 TEUF og 108 TEUF på betaling af den erstatning, der er fastsat i voldgiftskendelsen, og i denne sammenhæng på ny at vurdere spørgsmålet om indvirkningen af artikel 351, stk. 1, TEUF og dermed ICSID-konventionen på denne sag, uden at dette berører den senere anlæggelse af et søgsmål i henhold til artikel 263 TEUF ved Unionens retsinstanser.

134 Det følger således heraf, at uanset udfaldet af den appel, som Kommissionen har iværksat til prøvelse af Rettens dom, kunne det på det tidspunkt, hvor Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) afsagde den omhandlede dom, ikke antages, at sandsynligheden for, at en af Unionens retsinstanser ville undersøge spørgsmålet om anvendelsen af artikel 351, stk. 1, TEUF på fuldbyrdelsen af voldgiftskendelsen i henhold til ICSID-konventionen, var lille.

135 Følgelig skal det første klagepunkt om en overtrædelse af artikel 4, stk. 3, TEU, sammenholdt med udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 1, tiltrædes.

Det tredje klagepunkt om en overtrædelse af artikel 267, stk. 1 og 3, TEUF, sammenholdt med udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 1

Sagsøgerens argumenter

136 Kommissionen har foreholdt Det Forenede Kongerige, at det har overtrådt artikel 267, stk. 1 og 3, TEUF, sammenholdt med udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 1, idet Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) afsagde den omhandlede dom uden først at have forelagt Domstolen et præjudicielt spørgsmål vedrørende dels gyldigheden af indstillingspåbuddet og indledningsafgørelsen, dels fortolkningen af artikel 351, stk. 1, TEUF, som hverken er en acte clair eller en acte éclairé.

137 Hvad for det første angår den manglende præjudicielle forelæggelse med henblik på en vurdering af gyldigheden har Kommissionen gjort gældende, at den pågældende dom har medført, at såvel indstillingspåbuddet som indledningsafgørelsen har været virkningsløse. Ved ikke at gennemføre disse afgørelser, som i henhold til artikel 108, stk. 3, sidste punktum, TEUF krævede udsættelse af udbetalingen af den omhandlede støtte, handlede Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) som om disse retsakter var ugyldige. Det er imidlertid kun Domstolen, der har kompetence til at erklære EU-retsakter ugyldige.

138 Hvad for det andet angår den manglende præjudicielle forelæggelse med henblik på en fortolkning har Kommissionen gjort gældende, at Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) som national ret i sidste instans var blevet forelagt to spørgsmål, der burde have foranlediget denne til at antage, at den var forpligtet til at forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål, nemlig dels spørgsmålet om fortolkningen af artikel 351, stk. 1, TEUF i lyset af de forpligtelser, der er fastsat i multilaterale konventioner, som både medlemsstaterne og tredjelande er kontraherende parter i, dels spørgsmålet om de nationale retters og Unionens retsinstansers kompetence til at fortolke denne bestemmelse.

Domstolens bemærkninger

139 Det skal indledningsvis bemærkes, at Domstolen i henhold til udtrædelsesaftalens artikel 86 fortsat havde kompetence til at træffe præjudiciel afgørelse om anmodninger fra domstole i Det Forenede Kongerige, der blev indgivet inden overgangsperiodens udløb. Som det allerede er anført i denne doms præmis 51, blev den pågældende dom afsagt i løbet af denne periode.

140 Det bemærkes, at det følger af artikel 267, stk. 3, TEUF, at såfremt et fortolkningsspørgsmål rejses under en retssag ved en national ret, hvis afgørelser ifølge de nationale retsregler ikke kan appelleres, hvilket er tilfældet for Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol), er retten pligtig at indbringe sagen for Domstolen.

141 Retskraften af Domstolens fortolkning i medfør af artikel 267 TEUF kan dog bevirke, at forudsætningen for forpligtelsen i denne bestemmelses stk. 3 bortfalder, og at den således bliver indholdsløs, navnlig når det rejste spørgsmål er materielt identisk med et spørgsmål, der har været genstand for en præjudiciel afgørelse i en lignende sag, eller så meget desto mere i samme nationale sag, eller hvis det omhandlede retsspørgsmål er løst gennem Domstolens praksis, uanset ved hvilken procedure denne retspraksis er etableret, og selv hvis tvistens spørgsmål ikke er fuldstændig identiske (dom af 6.10.2021, Consorzio Italian Management og Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, præmis 36).

142 Det følger endvidere af Domstolens faste praksis, at en national retsinstans, hvis afgørelser ikke kan appelleres i henhold til national ret, ud over de i nærværende doms præmis 36 anførte situationer ligeledes kan undlade at forelægge et fortolkningsspørgsmål for Domstolen og selvstændigt træffe afgørelsen, når den korrekte fortolkning af EU-retten fremgår med en sådan klarhed, at der ikke er plads til rimelig tvivl. Inden den nationale ret, der træffer afgørelse i sidste instans, konkluderer, at dette er tilfældet, må den være overbevist om, at hverken de øvrige medlemsstaters retter, der træffer afgørelse i sidste instans, eller Domstolen vil være i tvivl om afgørelsen, og dette under hensyntagen til EU-rettens særegenheder, de særlige vanskeligheder, som fortolkningen heraf frembyder, samt risikoen for afvigende retspraksis inden for Unionen (jf. i denne retning dom af 6.10.2021, Consorzio Italian Management og Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, præmis 39-41).

143 Domstolen fremhævede navnlig i denne forbindelse, at når den nationale retsinstans, der træffer afgørelse i sidste instans, gøres bekendt med, at der i samme medlemsstats retsinstanser eller mellem medlemsstaternes retsinstanser findes flere forskellige retninger i retspraksis vedrørende fortolkningen af en EU-retlig bestemmelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, skal denne ret i sin vurdering af, at der eventuelt ikke foreligger rimelig tvivl om den korrekte fortolkning af den pågældende EU-retlige bestemmelse, udvise særlig opmærksomhed og navnlig tage hensyn til det formål, der forfølges med den præjudicielle procedure, som er at sikre, at EU-retten fortolkes ensartet (dom af 6.10.2021, Consorzio Italian Management og Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, præmis 49).

144 I det foreliggende tilfælde må det imidlertid for det første fastslås, at spørgsmålet om, hvorvidt en medlemsstats fuldbyrdelse af en voldgiftskendelse, der er afsagt over for en anden medlemsstat i henhold til bestemmelserne i ICSID-konventionen, som er blevet indgået af størstedelen af de medlemsstater, der er parter heri, før de tiltrådte Unionen og dermed for disse medlemsstaters vedkommende udgør en tidligere international konvention som omhandlet i artikel 351, stk. 1, TEUF, indebærer, at disse medlemsstater er bundet af »forpligtelser« over for de tredjelande, der har indgået denne konvention, således at disse sidstnævnte udleder de tilsvarende »rettigheder« heraf, som ville »berøres« af bestemmelserne i traktaterne som omhandlet i samme bestemmelse, er et nyt spørgsmål i Domstolens praksis.

145 Selv om Domstolen, som det fremgår af denne doms præmis 58-65, allerede har haft lejlighed til at præcisere rækkevidden af artikel 351, stk. 1, TEUF, forholder det sig ikke desto mindre således, at spørgsmålet om, hvorvidt det inden for rammerne af den ordning, der er indført ved ICSID-konventionen, kan kræves, at en stat, der er kontraherende part i denne konvention, fuldbyrder en voldgiftskendelse, ikke blot af de kontraherende stater, der er direkte involveret i den pågældende tvist, men også af alle de andre stater, der er kontraherende parter i nævnte konvention, er et spørgsmål af en vis kompleksitet, som Domstolen endnu ikke havde taget stilling til, da Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) traf afgørelse i den pågældende dom.

146 Det skal desuden bemærkes, at rækkevidden af udtrykket »berøres […] af bestemmelserne i traktaterne« i artikel 351, stk. 1, TEUF endnu ikke er blevet præciseret af Domstolen.

147 Som anført i nærværende doms præmis 78 og 79 kan artikel 351, stk. 1, TEUF, for så vidt som den giver medlemsstaterne mulighed for at undlade at anvende EU-retten og dermed fravige princippet om EU-rettens forrang, som er et af EU-rettens væsentlige kendetegn, have en betydelig indvirkning på Unionens retsorden ved at bringe EU-rettens effektive virkning i fare.

148 For det andet bemærkes, således som det fremgår af nærværende doms præmis 21 og 101, at Kommissionen i indledningsafgørelsen og i den endelige afgørelse anlagde en fortolkning af artikel 351, stk. 1, TEUF, som er i strid med den fortolkning, som Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) anlagde i den omhandlede dom.

149 Den af Kommissionen anlagte fortolkning anfægtes i øvrigt af investorerne til støtte for deres søgsmål for Retten med påstand om annullation af den endelige afgørelse, idet Rettens dom imidlertid ikke annullerede denne afgørelse med den begrundelse, at artikel 351, stk. 1, TEUF udelukkede anvendelsen af EU-retten, men med den begrundelse, at den nævnte afgørelse var i strid med artikel 108 TEUF. Henset til den appel, der er iværksat til prøvelse af denne dom for Domstolen, verserer spørgsmålet om betydningen af artikel 351, stk. 1, TEUF for fuldbyrdelsen af voldgiftskendelsen således fortsat for Unionens retsinstanser.

150 For det tredje skal det bemærkes, således som Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) har anført i den omhandlede doms præmis 29, 32, 91 og 94, at såvel High Court of England and Wales (ret i første instans i England og Wales) som Court of Appeal (appeldomstol), for hvilken investorerne tidligere havde indbragt sagen, i den foreliggende sag havde afvist at tage stilling til spørgsmålet om anvendelsen af artikel 351, stk. 1, TEUF med den begrundelse, at dette spørgsmål verserede for Unionens retsinstanser, og at der derfor forelå en risiko for modstridende afgørelser.

151 For det fjerde skal det bemærkes, at Nacka tingsrätt (retten i første instans i Nacka, Sverige) ved dom af 23. januar 2019, som Kommissionen har påberåbt sig i sine skriftlige indlæg i forbindelse med sagen for Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol), fastslog, at artikel 351, stk. 1, TEUF ikke fandt anvendelse på fuldbyrdelsen af voldgiftskendelsen, og følgelig nægtede at fuldbyrde denne kendelse i Sverige med den begrundelse, at den på samme måde, som den ikke uden at overtræde artikel 108, stk. 3, TEUF og artikel 4, stk. 3, TEU kunne fuldbyrde en national retsafgørelse, hvorved investorerne tilkendes erstatning, heller ikke kunne fuldbyrde en voldgiftskendelse, hvorved disse sidstnævnte blev tilkendt erstatning.

152 Som det fremgår af kendelse af 21. september 2022, Romatsa m.fl. (C-333/19, EU:C:2022:749), verserede spørgsmålet om fuldbyrdelse af voldgiftskendelsen desuden for de belgiske retter på det tidspunkt, hvor Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) traf afgørelse, hvilket Kommissionen ligeledes havde fremhævet i sine skriftlige indlæg til denne sidstnævnte.

153 Det fremgår således af det ovenstående, at der i det foreliggende tilfælde forelå tilstrækkelige oplysninger, der kunne give anledning til tvivl med hensyn til fortolkningen af artikel 351, stk. 1, TEUF, som, henset til denne bestemmelses indvirkning på et af EU-rettens væsentlige kendetegn og risikoen for modstridende afgørelser inden for Unionen, burde have fået Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) til at fastslå, at fortolkningen af den nævnte bestemmelse ikke fremgår med en sådan klarhed, at der ikke er plads til nogen rimelig tvivl.

154 Uden at det er fornødent at tage stilling til, om de øvrige argumenter, som Kommissionen har fremført til støtte for det foreliggende klagepunkt, er velbegrundede, skal det fastslås, at det påhvilede Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) i dennes egenskab af en national ret, hvis afgørelser ifølge de nationale retsregler ikke kan appelleres, at forelægge præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 351, stk. 1, TEUF for Domstolen på grundlag af artikel 267, stk. 3, TEUF for at fjerne risikoen for en urigtig fortolkning af EU-retten, som den faktisk nåede frem til i den omhandlede dom, således som det fremgår af nærværende doms præmis 71-84 (jf. analogt dom af 4.10.2018, Kommissionen mod Frankrig (Forskudsskat), C-416/17, EU:C:2018:811, præmis 113).

155 Af denne ene grund skal det tredje klagepunkt om en overtrædelse af artikel 267, stk. 1 og 3, TEUF, sammenholdt med udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 1, følgelig tiltrædes.

Det fjerde klagepunkt om en overtrædelse af artikel 108, stk. 3, TEUF, sammenholdt med udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 1

Sagsøgerens argumenter

156 Kommissionen har kritiseret den omhandlede dom for at have overtrådt artikel 108, stk. 3, TEUF, sammenholdt med udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 1, ved at pålægge Rumænien at tilsidesætte sine forpligtelser i henhold til EU-retten i henhold til indstillingspåbuddet og indledningsafgørelsen.

157 Ved at ophæve udsættelsen af fuldbyrdelsen af den voldgiftskendelse, der blev truffet afgørelse om af de lavere retsinstanser i Det Forenede Kongerige, som havde behandlet den pågældende sag, bliver denne kendelse nemlig eksigibel. Afgørelsen fra Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) bevirkede således, at det var muligt at betale den erstatning, der var fastsat i den pågældende kendelse. Denne virkning er i direkte modstrid med den forpligtelse til udsættelse, der er fastsat i artikel 108, stk. 3, TEUF, således som den er fastsat i indstillingspåbuddet og i indledningsafgørelsen.

158 Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) tilsidesatte ligeledes Domstolens praksis, således som den fremgår af dom af 18. juli 2007, Lucchini (C-119/05, EU:C:2007:434, præmis 62 og 63), hvorefter et forbud mod at yde statsstøtte, der ikke er blevet behørigt godkendt, kan påberåbes med henblik på at forhindre fuldbyrdelsen af endelige domme, der er afsagt af nationale retter, som overtræder dette forbud.

Domstolens bemærkninger

159 Det følger af Domstolens praksis, som anført i nærværende doms præmis 95 og 97, at eftersom anvendelsen af de EU-retlige regler på statsstøtteområdet hviler på en forpligtelse til loyalt samarbejde mellem på den ene side de nationale retter og på den anden side Kommissionen og Unionens retsinstanser, skal disse retsinstanser afholde sig fra at træffe afgørelser, der går imod en afgørelse fra Kommissionen på statsstøtteområdet, selv om denne afgørelse er foreløbig.

160 Under denne ordning har medlemsstaterne pligt til dels at meddele Kommissionen enhver foranstaltning vedrørende indførelse eller ændring af en støtte som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, dels ikke at gennemføre en sådan foranstaltning i overensstemmelse med artikel 108, stk. 3, TEUF, så længe den nævnte institution ikke har vedtaget en endelig afgørelse vedrørende foranstaltningen (dom af 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, præmis 56).

161 Det fremgår af Domstolens faste praksis, at en støtteforanstaltning, der iværksættes i strid med de forpligtelser, der følger af artikel 108, stk. 3, TEUF, er ulovlig (dom af 19.3.2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, præmis 66 og den deri nævnte retspraksis).

162 Domstolen har i denne forbindelse fastslået, at det forbud mod at gennemføre påtænkte støtteforanstaltninger, som fremgår af artikel 108, stk. 3, sidste punktum, TEUF, har direkte virkning, og at det af denne bestemmelse omhandlede forbud mod gennemførelse finder direkte anvendelse på enhver støtte, som gennemføres uden at være anmeldt (jf. dom af 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, præmis 88).

163 Som det fremgår af den retspraksis, der er nævnt i nærværende doms præmis 96, tilkommer det følgelig de nationale retter at drage konsekvenserne af en overtrædelse af artikel 108, stk. 3, TEUF i henhold til national ret såvel med hensyn til gyldigheden af retsakter, der indeholder bestemmelser til gennemførelse af støtteforanstaltninger, som med hensyn til tilbagesøgning af den finansielle støtte, der er tildelt i strid med denne bestemmelse (dom af 19.3.2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, præmis 69 og den deri nævnte retspraksis).

164 De nationale domstole har således kompetence til at pålægge tilbagesøgning af ulovlig støtte hos modtagerne (jf. i denne retning dom af 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, præmis 89 og den deri nævnte retspraksis).

165 Såfremt de nationale retsinstanser er forelagt en påstand om udbetaling af en ulovlig støtte, skal de principielt ikke tage denne påstand til følge (jf. i denne retning dom af 12.1.2023, DOBELES HES, C-702/20 og C-17/21, EU:C:2023:1, præmis 121).

166 I det foreliggende tilfælde skal det bemærkes, at Kommissionen i den endelige afgørelse fandt, at udbetalingen af den erstatning, der blev tilkendt ved voldgiftskendelsen, og som ikke var blevet anmeldt til den, udgjorde ulovlig statsstøtte, der var uforenelig med det indre marked. Selv om denne afgørelse ganske vist blev ophævet ved Rettens dom, forholder det sig ikke desto mindre således, at der verserede en appel til prøvelse af denne dom for Domstolen på det tidspunkt, hvor Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) afsagde den omhandlede dom.

167 Som det allerede er anført i nærværende doms præmis 110-113, påvirkede Rettens dom desuden ikke lovligheden af indstillingspåbuddet og indledningsafgørelsen, hvorved Kommissionen ligeledes havde fastslået, at udbetalingen af den erstatning, der blev tilkendt ved voldgiftskendelsen, udgjorde ulovlig statsstøtte, som var uforenelig med det indre marked, og pålagde Rumænien ikke at fuldbyrde denne kendelse før vedtagelsen af dens endelige afgørelse.

168 Det skal imidlertid fastslås, at den omhandlede dom ved at anordne fuldbyrdelse af voldgiftskendelsen kræver, at Rumænien betaler den erstatning, der blev tilkendt ved denne voldgiftskendelse, i strid med den forpligtelse, som er fastsat i artikel 108, stk. 3, sidste punktum, TEUF.

169 Det følger heraf, at Rumænien således står over for modstridende afgørelser for så vidt angår fuldbyrdelsen af den nævnte kendelse. I overensstemmelse med den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 163-165, sikrer den omhandlede dom således langt fra overholdelsen af denne bestemmelse, idet den er i strid med den nævnte bestemmelse ved at pålægge en anden medlemsstat at overtræde den.

170 Det er i denne henseende uden betydning, at artikel 108, stk. 3, sidste punktum, TEUF fastsætter en forpligtelse for »den pågældende medlemsstat«, dvs. principielt den, der udbetaler støtten, i det foreliggende tilfælde Rumænien.

171 Som Kommissionen med rette har gjort gældende, pålagde den forpligtelse til loyalt samarbejde, der er fastsat i artikel 4, stk. 3, TEU, som ligger til grund for anvendelsen af de EU-retlige regler på statsstøtteområdet, nemlig Det Forenede Kongerige, og navnlig dets nationale retter, at gøre det lettere for Rumænien at overholde de forpligtelser, der påhviler det i henhold til artikel 108, stk. 3, TEUF, idet denne bestemmelse ellers ville blive frataget sin effektive virkning (jf. i denne retning dom af 27.9.1988, Matteucci, C-235/87, EU:C:1988:460, præmis 19).

172 Denne konklusion afkræftes heller ikke af den omstændighed, at voldgiftskendelsen er blevet endelig. Reglen om Kommissionens enekompetence til at vurdere en statsstøttes forenelighed med det indre marked er bindende i den nationale retsorden som følge af princippet om fællesskabsrettens forrang. EU-retten er imidlertid til hinder for, at anvendelsen af princippet om retskraft hindrer de nationale retter i at kunne drage alle konsekvenser af tilsidesættelsen af artikel 108, stk. 3, TEUF (jf. i denne retning dom af 18.7.2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, præmis 62 og 63, og af 4.3.2020, Buonotourist mod Kommissionen, C-586/18 P, EU:C:2020:152, præmis 94 og 95).

173 Hvad angår artikel 351, stk. 1, TEUF kan denne heller ikke være til hinder for anvendelsen af artikel 108, stk. 3, TEUF, eftersom denne artikel 351, stk. 1, således som det fremgår af nærværende doms præmis 71-84, ikke fandt anvendelse på den tvist, der var indbragt for Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol), således at de EU-retlige regler på statsstøtteområdet ikke kunne overtrædes som følge af sidstnævnte bestemmelse.

174 Følgelig skal det fjerde klagepunkt om en overtrædelse af artikel 108, stk. 3, TEUF, sammenholdt med udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 1, tiltrædes.

175 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det fastslås, at Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland ved den omhandlede dom har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 4, stk. 3, TEU samt artikel 108, stk. 3, TEUF, artikel 267, stk. 1 og 3, TEUF og artikel 351, stk. 1, TEUF, sammenholdt med udtrædelsesaftalens artikel 127, stk. 1.

Sagsomkostninger

176 Ifølge artikel 138, stk. 1, i Domstolens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at Det Forenede Kongerige tilpligtes at betale sagsomkostningerne, og Det Forenede Kongerige har tabt sagen, pålægges det dette at betale sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Femte Afdeling):

1) **Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland har ved dom afsagt af Supreme Court of the United Kingdom (Det Forenede Kongeriges øverste domstol) den 19. februar 2020 i sagen Micula mod Rumænien tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 4, stk. 3, TEU samt artikel 108, stk. 3, TEUF, artikel 267, stk. 1 og 3, TEUF og artikel 351, stk. 1, TEUF, sammenholdt med artikel 127, stk. 1, i aftalen om Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab, der blev vedtaget den 17. oktober 2019.**

2) **Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland betaler sagsomkostningerne.**

Underskrifter